

яснити: відносна дешевизна праці при високій якості роботи наших фахівців виглядає дуже цікавою для залучення їх до розробок програмного забезпечення. Наприклад, у сусідній Росії «розцінки» на надання аналогічних послуг у півтора-два рази вищі.

Вітчизняні підприємства вважають за краще використовувати замість залучення послуг фрілансерів альтернативні способи адаптації до коливань попиту, що склалися раніше в рамках української моделі ринку праці. Крім того, відсутність в українському трудовому законодавстві норм, що регулюють умови зайнятості фрілансерів, укладання з ними договорів і тому подібне з урахуванням особливостей даного виду зайнятості, також стримують попит українських підприємств на нестандартну зайнятість.

Література

1. Бауман З. Индивидуализированное общество. — М.: Логос, 2002. — С. 29.
2. Beck U. The Brave New World of Work. Oxford: Polity Press, 2000. P. 5.

Гусева І. Ю.,

аспірант кафедри економіки підприємств ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Guseva Iryna

Postgraduate student of the economic of enterprises chair of the SHEE «Vadym Getman Kyiv National Economic University»

ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ «РИНКОВИЙ КАПІТАЛ»

AN EVOLUTION OF DEVELOPMENT OF ECONOMIC CATEGORY IS A «MARKET CAPITAL»

Розглянуто сутність поняття ринкового капіталу як сукупності нематеріальних активів підприємства. Обґрунтовано необхідність формування його структури та підвищення ефективності використання.

Essence of concept of market capital as aggregates of immaterial assets of enterprise is considered. Grounded necessity of forming of his structure and increase of efficiency of the use.

В умовах конкурентного середовища підприємству необхідно створювати і постійно підтримувати ті властивості, які вигідно відрізняють його від інших підприємств. Індивідуальність підприємств може бути зумовлена рядом чинників, а саме сферою діяльності, властивостями продукції, унікальністю сервісу, нематеріальними активами підприємств. Сукупність конкурентних

позицій, що забезпечують підприємству фінансову стійкість, платоспроможність, інноваційний розвиток і переваги на конкурентному ринку, створюється не лише за рахунок матеріальних ресурсів, а й у комплексі з нематеріальними активами, що на сучасному етапі розвитку ринкової економіки стає безперечно актуальним питанням для всіх розвинутих країн.

У зв'язку з цим підприємства шукають нові підходи до оцінювання нематеріальних активів, формування структури та підвищення ефективності використання. Ці процеси потребують теоретичних розробок і практичного опробування. Аналіз вітчизняної літератури і досвід практичної діяльності підприємств дозволяє зробити висновок про доцільність та об'єктивну необхідність подальшого дослідження саме процесів зростання вартості бізнесу з урахуванням усієї сукупності нематеріальних активів.

Разом з тим, можна погодитись з І. А. Бланком, який вважає, що незважаючи на виключну увагу дослідників до економічної категорії «капітал», наукова думка до цих пір не виробила єдине визначення капіталу, яке відповідало б вимогам як теорії, так і практики. «Капітал отримав настільки різноманітні визначення, — писав один з економістів XIX ст. Н. Сеніор, — що можна запитати себе: чи має це слово значення, яке було б прийняте усіма?» [2, с. 9—10, 17]. Особливо це стосується визначення сутності нематеріальних активів, як економічної категорії.

Відповідно до П(С)БО 8 нематеріальними активами є немонетарні активи, що не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані та утримуються підприємством з метою використання упродовж періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях або надання в оренду іншим особам.

Сучасні економісти зазначають, що нематеріальні активи є економічною категорією, що виникає внаслідок володіння правом власності на об'єкти інтелектуальної власності або обмежені ресурси та їх використання у господарській діяльності з отриманням доходу. Дискусійним є питання складових нематеріальних активів. До нематеріальних активів деякі економісти вводять вартість патентів, торгової марки підприємства, її прав, привілеїв купівлі або початку господарювання, її репутації [1]. Заслужовує на увагу визначення нематеріальних активів як довгострокових активів, що забезпечують підприємству дохід, мають вартість і не мають матеріально-речового змісту, до складу таких активів залучається сукупність прав інтелектуальної власності (патенти, ліцензії, товарні знаки тощо), вартість нематеріальних активів ви-

значається як різниця між вартістю діючого підприємства й вартістю його матеріальних активів [3]. У процесі дослідження та аналізу нематеріальних активів можна виділити два принципових, на наш погляд, критерії:

1. поняття нематеріальних активів базується на об'єктах інтелектуальної власності;
2. виключність прав, пов'язаних з використанням нематеріальних активів.

Ці критерії не дозволяють повністю визначити природу деяких нематеріальних активів, наприклад, таких як корпоративна культура, сукупність колективних знань і навичок персоналу, лідерські та підприємницькі якості менеджерів, філософія фірми, стосунки з клієнтами. Вони є об'єктами інтелектуальної власності, але на них не розповсюджуються авторські права.

Термін «інтелектуальний капітал» вперше було використано у 1969 році американським дослідником Дж. К. Гелбрейтом. У той же час теоретико-методологічні дослідження цієї економічної категорії було розпочато в кінці XX сторіччя у працях Л. Едвінсона, Т. Стюарта, М. Мелоуна, Д. Даффі, Т. Фортюна, П. Саллівана, Л. Прусака, Д. Клейна та ін. [3]. Зазвичай, до інтелектуального капіталу включають людський, структурний та клієнтський капітал.

Але існують певні складові та чинники роботи будь-якого підприємства, які не можна однозначно віднести до вже відомих видів капіталу підприємства, які не враховуються при визначенні інтелектуального капіталу, але мають безпосереднє відношення до нематеріальних активів, що зумовлює проблему їх систематизації, оцінювання, формування та використання. Вчені-економісти розглядають ці поняття кожне окремо, але не дійшли до однозначного трактування та визначення їх ролі у формуванні ринкової вартості підприємства.

Для розкриття сутності сукупності нематеріальних активів необхідно виокремити специфічні ознаки їх функціонування:

- їх виникнення можливе лише в умовах функціонування підприємства на ринку з урахуванням інфраструктури галузі;
- їх виявлення та оцінювання можливе лише в динаміці та порівнянні з аналогічними складовими інших підприємств;
- можливість забезпечення підвищення додаткового доходу або збільшення ринкової вартості підприємства.

Постає необхідність, на нашу думку, виділення ще однієї складової нематеріальних активів підприємства — «ринковий капітал».

«Ринковий капітал» — це економічна категорія, яка характеризує здатність сукупності нематеріальних активів до формування додаткового капіталу. До цієї сукупності ми відносимо: імідж підпри-

ємства, ділову репутацію (гудвіл), бренд, корпоративні зв'язки, конкурентні переваги на певному сегменті ринку, компетенцію, рейтинг підприємства тощо. Це дозволяє більш об'єктивно оцінити ринкову вартість суб'єктів господарювання різних форм власності.

Важливою є проблема формування складових ринкового капіталу. Крім того, необхідно сформулювати певний алгоритм і послідовність виникнення, аналізу й управління ринковим капіталом, розглянути систему важелів, альтернативні підходи щодо підвищення ефективності їх використання. Таким чином, дослідження сутності та складових поняття «нематеріальні активи» дозволив виокремити нову його складову — «ринковий капітал».

Література

1. Коупленд Т., Коллер Т., Муррін Дж. Вартість компанії: оцінка і управління: Пер. з англ. — М.: Олімп-бізнес, 1999. — 576 с.
2. Анализ финансовой отчетности: [учеб. помощь / под ред. О. В. Ефимовой, М. В. Мельник]. — М.: Омега. — Л, 2004. — 408 с.
3. Економіка підприємства: Структурно-логічний навч. посібник / За ред. д-ра екон. наук, проф. С. Ф. Покропивного. — К.: КНЕУ, 2001. — С. 95—110.
4. Академічний огляд // Науково-практичний журнал. — Вип. 2. — 2003: Т.С. Мішустіна, викладач Дніпропетровського університету економіки та права. — С. 74—78.

Даниленко О.А.,

канд. екон. наук, доцент,
докторант кафедри управління
персоналом та економіки праці
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима
Гетьмана», Україна

Danylenko O.A.,

associate professor of department of
Human Resource and Economy of
Labour of the State higher
educational establishment «Vadym
Hetman Kyiv National Economic
University», Ukraine

ОБГРУНТУВАННЯ ПРОЦЕСНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЇ

Зроблено обґрунтування теоретичних аспектів використання процесного підходу до управління персоналом організації; дано визначення трудовим процесам.

GROUNDING OF PROCESS APPROACH TO PERSONNEL MANAGEMENT OF ORGANIZATION

The author has done grounding of the theoretical aspects of the use of the process approach to personnel management of organization; determined labour process.